संस्कृत

सप्तमः पाठः

(सङ्कल्पः सिद्धिदायकः)

2. उदाहरणम् अनुसृत्य रिक्तस्थानानि पूरयत–

(क)	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
यथा–	वसति स्म	वसतः स्म	वसन्ति स्म
	पूजयति स्म	पूजयतः स्म	पूजयन्ति स्म
	रक्षति स्म	रक्षतः स्म	रक्षन्ति स्म
	चरति स्म	चरतः स्म	चरन्ति स्म
	करोति स्म	कुरूतः स्म	कुर्वन्ति स्म

(ख)	पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
यथा–	प्रथम पुरूषः	अकथयत्	अकथयताम्	अकथयन्
	प्रथम पुरूषः	अपूजयत्	अपूजयताम्	अपूजयन्
	प्रथम पुरूषः	अरक्षत्	अरक्षताम्	अरक्षन्
(ग)	पुरूषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
यथा–	मध्यमपुरूषः	अवसः	अवसतम्	अवसत
	मध्यमपुरूषः	अपूजयः	अपूजयतम्	अपूजयत
	मध्यमपुरूषः	अचरः	अचरतम्	अचरत
(घ)	पुरूषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम
यथा–	उत्तमपुरूषः	अपठम्	अपठाव	अपठाम

उत्तमपुरूषः	अलिखम्	अलिखाव	अलिखाम
उत्तमपुरूषः	अरचयम्	अरचयाव	अरचयाम

3. प्रश्नानाम् उत्तराणि एकपदेन लिखत–

(क) तपःप्रभावात् के सखायः जाताः?

उत्तर– हिंसपशवः

(ख) पार्वती तपस्यार्थ कुत्र अगच्छत्? –

उत्तर– गौरीशिखरम्

(ग) कः श्मशाने वसति?

उत्तर– शिवः

(घ) शिवनिन्दां श्रुत्वा का क्रुद्धा जाता?

उत्तर– पार्वती

(ङ) वटुरूपेण तपोवनं कः प्राविशत्?

उत्तर– शिवः

4. कः/का कं/का प्रति कथयति–	**कः/का**	**कम्/काम**
यथा– वत्से! तपः कठिनं भवति?	माता	पार्वतीम्
(क) अहं तपः एव चरिष्यामि।	पावती	मातरम्
(ख) मनस्वी कदापि धैर्य न परित्यजति।	पार्वती	विजयाम्
(ग) अपर्णा इति नाम्ना त्वं प्रथिता।	विजया	पार्वतीम्
(घ) पार्वति! प्रीतोऽस्मि तव सङ्कल्पेन।	शिवः	पार्वतीम्
(ङ) शरीरमाद्यं खलु धर्मसाधनम्।	शिवः	पार्वतीम्

(च) अहं तव क्रीतदासोऽस्मि।	शिवः	पार्वतीम्

5. प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत–

(क) पार्वती क्रुद्धा सती किम् अवदत्?

उत्तर– पार्वती अवदत्– कोऽपि शिवस्य वास्तविकं स्वरूपं न जानाति।

(ख) कः पापभाग् भवति?

उत्तर– यः निन्दां श्रृणोति, सः पापभाग् भवति।

(ग) पार्वती किं कर्त्तुम् ऐच्छत्?

उत्तर– पार्वती तपः कर्त्तुम ऐच्छत्।

(घ) पार्वती कया साकं गौरीशिखरं गच्छति?

उत्तर– पार्वती विजयता साकं गौरीशिखरं गच्छति।

6. मञ्जूषातः पदानि चित्वा समानार्थकानि पदानि लिखत–

माता मौनम् प्रस्तरे जन्तवः नयनानि

शिलायां	प्रस्तरे
पशवः	जन्तवः
अम्बा	माता
नेत्राणि	नयनानि
तूष्णीम्	मौनम्

7. उदाहरणानुसारं पदरचनां कुरुत–

यथा–वसति स्म	–	अवसत्
(क) पश्यति स्म	–	अपश्यत्
(ख) तपति स्म	–	अतपत्
(ग) चिन्तयति स्म	–	अचिन्तयत्

(घ) वदति स्म	–	अवदत्
(ङ) गच्छति स्म	–	अगच्छत्

यथा–अलिखत्	–	लिखति स्म।
(क) अकथयत्	–	कथयति स्म।
(ख) अनयत्	–	नयति स्म।
(ग) अपठत	–	पठति स्म।
(घ) अधाव्रत्	–	धावति स्म।
(ङ) अहसत्	–	हसति स्म।